

Krajina včera a dnes

Podívejme se do dnešní krajiny – na to, jak vypadá. Krajina se neustále vyvíjí a mění, nevypadá již tak, jako za časů našich prababiček.

Města se rozlézají a zaplňují téměř každou volnou plochu. Rozrůstají se i parkoviště a hangáry velkoskladů, zatímco mizí malá políčka i spletitá pavučina polních cest. Řada změn je k horšímu, některé však k lepšímu.

Vyhnout se změnám a přetváření krajiny nemůžeme. Ale měli bychom se snažit o to, aby změny nebyly stále k horšímu. A snažit se „naši“ krajinu chránit.

Národní parky a jejich „nej“

Nejcennějšími chráněnými územími u nás jsou národní parky – jedná se o rozsáhlá území málo ovlivněná člověkem. Vyskytuje se zde řada vzácných rostlin a živočichů.

Nejprve rozlušti názvy národních parků – schovaly se nám v přesmyčkách. Dále k jeho názvu přiřaď jedno „nej“, které k němu patří. Navštívil jsi už některý z parků?

OJYPÍ D

SEČĚK SARKVÝCŠO

AŠYUAM

PNKA R

NEJVĚTŠÍ

NEJMENŠÍ

NEJSTARŠÍ

NEJMLADŠÍ

JAK STARÁ JE NAŠE KRAJINA ?

(aneb přistěhovalci a starousedlíci)

Zvláštní otázka – příroda je přeci u nás odjakživa. Ale všechno se mění a to platí i o přírodě a krajině – je jiná, než bývala kdysi, a žijí zde jiné organismy. Nejstarší rostlinky zbyly ještě z doby ledové (glaciálu). Říkáme jim **glaciální relikty** (relikt = zbytek). I dnes tak můžeme u nás potkat druhy, které pamatují mamuty a srstnaté nosorožce. Zachovaly se v místech se speciálními podmínkami (např. v mokřadech nebo na horách).

Poté se objevovaly další a další druhy. Dnes se některé nové druhy velmi rychle šíří – těm říkáme **invazní**. Často pocházejí z cizích zemí a byly k nám zavlečeny člověkem (většinou jako okrasné), leckdy vytlačují druhy původní.

V následujících skrývačkách se nám ukryly 2 rostlinky.

Jedna z nich je onen „pozůstalý“ z dob minulých – glaciální relikty vyskytující se v Krkonoších, druhá je invazní rostlina, která přidělavá starosti (nejen) ochranářům. Víš, která je která?

Na výletě jsme viděli lom – i kámen, který byl již vytěžen a připraven k odvozu...

Na cestě rostly stromy – velký smrk, osamocený buk, dub, olše – v ní krásně zpívali ptáci.

Glaciální relikty:

Invazní rostlina:

Poznáš je i na obrázcích?

KRAJINA V BĚHU STALETÍ

 Krajina a životní prostředí kolem nás se mění. Dnes má na změnách největší podíl právě člověk. Zkus se ohlédnout, co se dělo v naší krajině zhruba v uplynulém tisíciletí. **Pokus se přiřadit hlavní fáze vývoje krajiny tak, jak šly za sebou.** Pokud se ti to pořadí, sestavíš z písmen název první rezervace na našem území, která byla vyhlášena v roce 1838 (patřila k prvním v Evropě) – jednalo se o zásadní zlom v ochraně životního prostředí.

1. Osídlení posledních lesních celků v podhorských oblastech – **I**
2. Středověká revoluce, zakládání měst, rozdělení půdy na zemědělskou a lesní – **F**
3. Dům proniká do volné krajiny, znečišťování krajiny, úrodné části krajiny měněny na velké lány – **K**
4. Rozvoj sklářství, železářství, velké ničení lesů – **N**
5. Přelom v historii Evropy – rozvoj zemědělství, velký růst populace, kolonizace krajiny a její odlesňování, „objev“ koňské síly – používání chomoutu – **O**
6. Rostou průmyslové zóny kolem měst, venkov se spíše vylidňuje, velkým znečišťovatelem prostředí se stává automobilový průmysl – **Y**
7. Těžba uhlí, růst populace, počátek využívání průmyslových hnojiv – **S**
8. Malý počet lidí na našem území, málo ovlivněná krajina, na našem území převažuje les – **Ž**

OBDOBÍ	ČÍSLO VĚTY	PÍSMENO
Před r. 1000		
1000 – 1200		
2. pol. 13. století		
13. – 15. století		
16. – 18. století		
19. století		
1950–1990		
1990– ...		

TAJENKA : _____ prales

 Zjisti, kde se daná rezervace vyskytuje, zkus vyzvědět rovněž nějakou zajímavost o ní.

ČLOVĚK V KRAJINĚ

 Najdi na následujícím obrázku alespoň pět činností, kterými člověk zasahuje do krajiny. Poté co je objevíš, zkus vymyslet další, které nejsou zobrazeny.

SETKÁNÍ VĚKŮ – KRAJINA V LIDSKÉM OKOLÍ

Obec Jelení v Krušných horách, 1924

 Až někdy půjdeš po venkově, všiměj si, které věci a jevy patří ještě k tradiční krajině a které ke krajině moderní. Tento kontrast starého a nového se týká všeho – předmětů, domů, obyvatel... V následující tabulce najdeš několik příkladů. Vymysliš další? Můžeš se zaměřit i na město – staré fotografie ti jistě hodně napoví, jaké bylo město dříve.

„STARÉ“	„NOVÉ“
Český tříbarevný voříšek se zakrouceným ocasem	Čistokrevný pes
Náves s husami a slepicemi volně puštěnými	Náves s parčíkem, anglickým trávníčkem a stříbrnými smrčky
Stará hospoda s výčepem, tlačenkou, tancovačkami a pivem z regionálních – malých – pivovarů	Kulturní dům s barem, televizí a diskotékami, pivo z velkého pivovaru
Nízké ploty z dřevěných planěk nebo zídky z kamenů	Vysoký drátěný plot nebo cihlová zeď

Upraveno podle: Sádlo, J., Storch, D.: Biotopy České republiky